

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗΣ ΔΕΚΑΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΤΟΤΕ καταλαμβάνομεν ἐντελῶς τὰ σήμερον ἀναγνωσθέντα λόγια τοῦ θεορρήμονος Παύλου, ὅταν θεωρήσωμεν καὶ τὰ ἐν τῷ προλαβόντι ὀγδὼν κεφαλαίῳ ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένα. Αὐτὸς ἐν αὐτῷ τῷ κεφαλαίῳ λαλῶν περὶ τῶν εἰδωλοθύτων, καὶ διδάσκων τὸ κατὰ τοῦ σκανδάλου μάθημα, εἶπεν, ὅτι, ὅταν τὸ ἔργον ἡμῶν σκανδαλίζη τοὺς ἀδελφοὺς, τότε πρέπειν ἐξίνα, ἵνα ἀπέχωμεν ἀπ' αὐτοῦ,

καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ καθ' αὐτὸ οὐδένα νόμον καταφρόνη. Περὶ δὲ τούτου προβάλλει τῆς κρεωφαγίας τὸ παράδειγμα, λέγων· « Διό » περ, εἰ ἑρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέας εἰς τὸν αἰῶνα, » ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω ». Τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐπιέθεμαι καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος, τοῦ σήμερον ἀναγνωσθέντος ἐν τῇ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ περικοπῇ.

1. Κορ. 8.
13.

Ὁ. τῶ
ὀμιλοῦ
αὐτ.

διότι δι' αὐτῆς πρῶτον μὲν πληροφορεῖ, ὅτι ἐστὶν ἀπόστολος, ἤγουν κήρυξ καὶ διδάσκαλος τῆς εἰς Χριστὸν πίσεως· ἔπειτα ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ὁ ἀνθρώπινος λόγος ἀπαιτεῖ, καὶ ὁ μωσαϊκὸς νόμος διορίζει, καὶ ἡ εὐαγγελικὴ διάταξις συγχωρεῖ, ἵνα οἱ διδάσκοντες τρέφονται ὑπὸ τῶν διδασκομένων· μετὰ ταῦτα δὲ λέγει, ὅτι κἂν κατὰ τοὺς νόμους εἶχεν ἐξουσίαν ζητεῖν παρὰ τῶν Κορινθίων τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, ὅμως οὐκ ἔκρινεν εὐλογον ἐνεργῆσαι ταύτην τὴν ἐξουσίαν, οὐδὲ ἠθέλησε ζητῆσαι ἀμοιβὴν διὰ τὸν κόπον τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἔσερξε δὲ πᾶσαν κακουχίαν, καὶ προέκρινε πάντα κόπον, φοβούμενος μήπως σκανδαλίση, ἐκ δὲ τοῦ σκανδάλου ἐμποδισθῆ ὁ καρπὸς τοῦ εὐαγγελίου. Ὅστις μετὰ προσοχῆς ἀκούσῃ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἀναγνωσθέντων λόγων, ἐκεῖνος βλέπων ἐν αὐτοῖς τὸ ὕψος καὶ τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς τοῦ Παύλου, μανθάνει, πόσον ἀναγκαῖός ἐστὶν ὁ ζῆλος, ἵνα φεύγωμεν τὰ προξενούντα τὸ σκάνδαλον, καὶ ἐμποδίζοντα τῆς πίστεως τὸν πολυπλασιασμόν, καὶ τῆς ἀρετῆς τὴν αὔξησιν.

1. Κορ. 9
2.

Ἄδελφοί, ἡ σφραγίς τῆς ἐμῆς Ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστέ ἐν Κυρίῳ.

Διὰ τὴν ὁ Παῦλος μετὰ τοσαύτης ἐμφάσεως ἀποδεικνύει ὅτι ἐστὶν Ἀπόστολος, πρὸ τῶν προκειμένων λόγων εἶπεν· » Οὐκ εἰμι Ἀπόστολος; οὐκ εἰμι ἐλεύθερος; οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐώρακα;

1. Κορ. 9
1.

Ἴνα δὲ πιστοποιήσῃ τὸν λόγον αὐτοῦ, αὐτοὺς τοὺς Κορινθίους ἀνακαλεῖ μάρτυρας τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτοῦ ἔργου, ἐρωτῶν αὐτοὺς καὶ λέγων· Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστέ ἐν Κυρίῳ; Κἂν εἰς ἄλλους, λέγει, οὐκ ἐκήρυξα τὸ εὐαγγέλιον, οὐδὲ ἐγενόμην αὐτοῖς ἀπόστολος, εἰς ὑμᾶς ὅμως ἐκήρυξα αὐτὸ, καὶ ἐγενόμην εἰς ὑμᾶς ἀπόστολος. » Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμι ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι ». Τελευταῖον δὲ ἐπισηρῖζει τὸν λόγον αὐτοῦ διὰ τῶν προκειμένων λόγων. Ὑμεῖς, λέγει, ὦ Κορίνθιοι, ἐστέ ἡ σφραγίς, ἤγουν ἡ βεβαίωσις καὶ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἀπόστολος διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου. » Ἡ σφραγίς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστέ ἐν Κυρίῳ. Ἀλλὰ τίς ἡ χρεία τούτων τῶν λόγων; τίς τῶν Κορινθίων οὐκ ἐγίνωσκεν, ὅτι ὁ Παῦλος πρῶτος ἐκήρυξεν εἰς τὴν Κόρινθον τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν; Διὰ τί οὖν ἔγραφε ταῦτα πρὸς αὐτούς; Ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἀποστόλων ἦσαν τινες ἰουδαίζοντες, ἤγουν καὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πιστεύοντες, καὶ τὰ ἔθιμα δὲ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου φυλάττοντες· ἐπειδὴ δὲ ὁ Παῦλος πλέον τῶν ἄλλων ἀποστόλων ἐκήρυττε τὴν τῶν νομικῶν ἔργων κατάργησιν, ὅθεν καὶ τὸν Πέτρον ὡς ἀναγκάζοντα τὰ ἔθνη ἰουδαίζειν ἠλεγξεν, αὐτοὶ κατ' αὐτοῦ ἀντιφερόμενοι, ἔλεγον, ὅτι οὐκ ἔσι γνήσιος ἀπόστολος, καθότι οὐδὲ εἶδε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, οὐδὲ ἀπενάλη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ κήρυγμα, καθὼς οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι· ἀνάγκην οὖν εἶχεν ἀποδεῖξαι, ὅτι ἐστὶν ἀληθινὸς ἀπόστολος, ἵνα εὐδοῶσῃ τὸν σκοπὸν

ἰβλ. 2.
14.

ἀστ. 16.

ἀστ. 16.

αὐτοῦ, ἀποδείξας, ὅτι κἂν ἐξουσίαν εἶχεν ὡς ἀπόστολος λαμβάνειν τὰ πρὸς τὴν χρείαν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων Κορινθίων, ὁμῶς ἵνα μὴ σκανδαλίση, ἐκήρυξεν αὐτοῖς ἀδάπανον τὸ εὐαγγέλιον· τοιοῦτοτρόπως οὖν ἀποδείξας, ὅτι ἐστὶν ἀπόστολος, λέγει.

1. Κορ. 9. 3.

Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστί.

Τοιοῦτοτρόπως, λέγει, ἀπολογοῦμαι ἐγὼ πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετάζοντες καὶ πολυπραγμονοῦντες τὰ κατ' ἐμὲ, λέγουσιν, ὅτι οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος· ὑμᾶς τοὺς Κορινθίους προβάλλω μάρτυρας, καθότι ὑμεῖς ἐσὲ ἢ θεοβαίως καὶ ἢ ἀπόδειξις, ὅτι εἰμὶ ἀπόστολος· διότι ἐν ὑμῖν ἔπραξα τὰ τοῦ ἀποστόλου ἔργα, τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν διδάξας, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς πολλὰ ὑπομείνας παθήματα, καὶ πολλοὺς ἐξ ὑμῶν εἰς Χριστὸν ἐπιστρέψας· μετὰ δὲ τάυτην τὴν ἀποδεικτικὴν ἀπολογίαν μεταβαίνει εἰς τὴν ἀπόδειξιν τὴν ἐξουσίας, ἣν εἶχεν ὡς ἀπόστολος πρὸς τὸ λαμβάνειν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τῶν Κορινθίων.

1. Κορ. 9. 4.

Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν,

Τί οὖν ἀράγε οὐκ ἔτρωγεν, οὐδὲ ἔπιεν ὁ Παῦλος; Ναί, ἀληθῶς καὶ ἐπεινα καὶ ἐδίψα, καθὼς πρὸς τοὺς αὐτοὺς Κορινθίους ἔγραφε, λέγων· » Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν ». Πλὴν οὐ τοῦτο λέγει, ἀλλὰ διὰ τῶν λόγων τούτων δη-

1. Κορ. 4. 11.

λοποιεῖ, ὅτι οὐδὲ τροφὰς, οὐδὲ ποτὰ ἐλάμβανε παρὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων Κορινθίων, κἂν ἐξουσίαν εἶχεν ὡς ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ζητεῖν παρ' αὐτῶν ταῦτα, ἀλλ' ἐτρέφετο ἐργαζόμενος » Ταῖς ἰδίαις χερσὶ », τουτέστι ῥάπτων σκηνάς.

Αὐτ. 12. Πράξ. 18. 3.

Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς.

1. Κορ. 9. 5.

Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι αἱ μετὰ τῶν ἀποστόλων συμπεριφερόμεναι γυναῖκες ἦσαν σύζυγοι αὐτῶν. Περιεφερόν δὲ αὐτάς μετ' αὐτῶν οἱ ἀπόστολοι οὐχ' ὡς συζύγου, ἀλλ' ὡς ἀδελφᾶς· ἵνα ἐκεῖναι μὲν ὑπηρετῶσιν αὐτούς, αὐτοὶ δὲ διαμένωσι προσηλωμένοι ὄλωσδι ὄλου εἰς τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος· δι' αὐτῶν δὲ τῶν γυναικῶν χωρὶς τινος κακῆς ὑποψίας καὶ κατηγορίας εἰσῆρχετο ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς τῶν γυναικῶν θαλάμους· οἱ αὐτοὶ δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Παῦλος, κἂν εἶχε σύζυγον, ἦν καὶ προσαγορεύει ἐν μιᾷ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ, ὁμῶς οὐ περιέφερον αὐτὴν διὰ τὸ εὐσταλὲς, ἦγον τὸ πρόχειρον καὶ ἀμετάβατον τοῦ κηρύγματος. Ἀλλὰ σημείωσον, ὅτι κἂν ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἔγραφε· » Καὶ ἐρωτῶ σε καὶ σε σύζυγε γνήσις ». Κἂν καὶ ὁ θεοφόρος Ἰγνάτιος ἐν τῇ πρὸς Φιλαδελφεῖς ἐπιστολῇ αὐτοῦ συντάσσει τὸν Παῦλον μετὰ τῶν προσομιλησάντων γάμου· ἀπειθάνον ὁμῶς

Κλ. μ. ὁ λέξ. ἐν. 6. 3. στρωμ. ἀρ. θ. 6.

Φιλ. π. 4. 3.

Χρυσ. ἐν
κροφ. 4. τῆς
πρὸς Φι-
λιπ. Θεο-
δωρ. αὐτ.
Οἴκου.
αὐτ.
Θεορ. αὐτ.
α. Κορ. 7.
8.

φαίνεται, ὡς καὶ πολλοὶ τῶν διερμηνευτῶν ἐπιβεβαιουῦσιν, ὅτι ὁ Παῦλος ἦν συνεζευγμένος γυναικί. Διότι ἐὰν εἶχε γυναῖκα, πῶς συνέταπτεν ἑαυτὸν μετὰ τῶν ἀγάμων καὶ τῶν χηρευουσῶν· καὶ ἔγραφε πρὸς τοὺς αὐτοὺς Κορινθίους. » Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις καλὸν αὐτοῖς ἐστίν, » ἐὰν μείνωσιν, ὡς ἐγὼ; » Ἐπειδὴ δὲ οὐκ εἶπε, γνησιὰ σύζυγε, ἀλλὰ γνήσιε σύζυγε, φανερόν ἐστιν, ὅτι οὐ περὶ γυναικὸς ἐλάλει, ἀλλὰ περὶ ἀνδρὸς ὀνομαζομένου συζύγου. Οὗτος δὲ ἴσως ἦν ἀδελφός, ἢ σύζυγος μιᾶς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένων γυναικῶν, τουτέστιν τῆς Εὐωδίας, ἢ τῆς Συντύχης, ἢ σύζυγον ὠνόμασεν φίλον τινὰ γνήσιον, ὡς ὑπὸ τὸν αὐτὸν ζυγὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὄντα, ὑφ' ὃν καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος περὶ δὲ τῆς τοῦ Ἰγνατίου μαρτυρίας ὑποψία ἐστὶ, μήτι τὸ τοῦ Παύλου ὄνομα προσετέθη ἐν αὐτῇ ὑπὸ τινος ἢ αἰρετικοῦ, ἢ καὶ ὀρθοδόξου, σπουδάζοντος βεβαιῶσαι, ὅτι ὁ Παῦλος εἶχε γυναῖκα. Περὶ δὲ τῶν μετὰ τῶν ἀποστόλων συμπεριλαμβανόμενων γυναικῶν πολλῶν πειθανωτέρα ἐστὶν ἡ γνώμη τῶν παρασημειωθέντων διερμηνευτῶν· οἷτινες λέγουσιν, ὅτι τινὲς πιστὰ καὶ σεβάσμιαι γυναῖκες εὐλαβεία φερόμεναι, ἠκολούθουν τοῖς ἀποστόλοις, ὑπηρετοῦσαι αὐτούς· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐνεμπόδιζον τὴν θεάρεστον αὐτῶν προθυμίαν· ἀφορῶντες εἰς τὸ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν παράδειγμα, ὅστις ὑπὸ πολλῶν γυναικῶν ὑπηρετήθη ἐν Ἱερουσαλήμ. » Αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ » ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν ». Διὰ δὲ τῶν

ἐν αἷς καὶ ὁ
ἀμδρ. σ.

Αουκ. 9. 3.

προκειμένων λόγων ὁ Παῦλος λέγει· μήπως οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ἵνα περιφέρω μετ' ἐμοῦ γυναῖκα εἰς τόπον ἀδελφῆς, ἵνα ὑπηρετῇ μοι, καθὼς τοῦτο ποιοῦσιν οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, ἡγουν ὁ Ἰάκωβος, καὶ ὁ Ἰωσήφ, καὶ ὁ Σίμων, καὶ ὁ Ἰούδας, οἱ τοῦ Ἰωσήφ υἱοί, αὐμόνον δὲ οὗτοι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κηφᾶς, ἡγουν ὁ Πέτρος;

Ματθ. 13.
55.

Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι;

1. Κορ. 9.
6.

Ὡς φαίνεται οὐ μόνον ὁ Παῦλος οὐδὲν ἐζήτηε παρὰ τῶν Κορινθίων, οὐδὲ ἠθέλεε συμπεριφέρειν γυναῖκα πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπηρετεῖ αὐτὸς ἑαυτὸν, καὶ διὰ τοῦ ἐργοχείρου αὐτοῦ ἔτρεφεν ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ πανεύφημος Βαρνάβας τὰ αὐτὰ ἐποίει. Ὅθεν μετὰ εὐκρινούς καρδίας ὁμολογεῖ τοῦτο ὁ Παῦλος, λέγων· μήπως ἐκ πάντων τῶν ἀποστόλων ἐγὼ μόνος καὶ ὁ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν « Τοῦ μὴ » ἐργάζεσθαι, » ἡγουν οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀργεῖν ἀπὸ τῶν ἐργοχείρων, καὶ μηδὲν ἐργόχειρον ἐργαζομένους ὑπηρετεῖσθαι καὶ τρέφεσθαι ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἡμῶν; δεῖξας δὲ, ὅτι κατὰ λόγον ἐξουσίας, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν λοιπῶν ἀποστόλων, δίκαιόν ἐστιν, ἵνα καὶ τρέφηται καὶ ὑπηρετῆται ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων, δείκνυσι πάλιν τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῦ βίου, καὶ τῶν κανόνων τῆς συνηθείας; λέγων·

1. Κορ. 9.
7.

Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὄφωνίσι ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνιον, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

1 Κορ. 6. 12

Βλέπε, ὅτι καὶ τὰ ἀνθρώπινα παραδείγματα, τὰ ὑπ' αὐτοῦ προβαλλόμενα, ἢ ἡ στρατιὰ, καὶ ὁ ἀμπελῶν, καὶ ἡ ποίμνη, σύμβολά εἰσι τῆς ἐκκλησίας. Ἡ στρατιὰ, καθότι οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ στρατιωταὶ εἰσι, στρατηγὸν ἔχοντες τὸν ἐν αὐτῇ προεσῶτα, καὶ στρατευόμενοι καὶ παλαιόντες « Πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς ». Ὁ δὲ ἀμπελῶν, καθότι αὐτός ἐστιν ἡ ἀμπελος, τουτέστιν ἡ ἐκκλησία, περὶ ἧς ὁ προφήτης προσευχόμενος, ἔλεγεν. « Ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίσρεψον δὴ, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἴδε, καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἀμπελον ταύτην, καὶ κατάρτισαι αὐτὴν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου ». Ἡ δὲ ποίμνη, καθότι ἡ ἐκκλησία ἐστὶ ἡ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ποίμνη, περὶ ἧς αὐτὸς εἶπε. « Καὶ ἄλλα πρόσβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἐστὶν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν· καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ γενήσονται μία ποίμνη, εἰς ποιμὴν ». Ἀληθῶς δὲ οὐδεὶς οὐδὲ στρατηγός, οὐδὲ στρατιώτης τρέφεται ἐκ τῶν ἰδίων, καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ἐκ τοῦ κοινοῦ σιτηρεσίων· οὐδεὶς οὐδὲ ἀμπε-

1 Κορ. 7.
14. 15

1 Κορ. 10.
16.

λῶνα φυτεύει, καὶ οὐκ ἐσθίει ἐκ τοῦ καρποῦ, οὐδὲ ποίμνην ποιμαίνει, καὶ οὐ τρώγει ἐκ τοῦ γάλακτος. Σημειῶσαι δὲ πρῶτον, ὅτι ταῦτα τὰ παραδείγματα προβάλλει, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἀνάγκη ἐστίν, ἵνα οἱ ἐκ τῆς ἐκκλησίας προεσῶτες ἔχωσι καὶ ἀνδρείαν στρατιώτου, καὶ ἐπιμέλειαν γεωργοῦ, καὶ φροντίδα ποιμένος· δεύτερον δὲ, ὅτι οὐκ εἶπεν, ἐσθίει τὸν καρπὸν, ἀλλ' ἐκ τοῦ καρποῦ· οὐδὲ εἶπεν· ἐσθίει τὸ γάλα, ἀλλ' ἐκ τοῦ γάλακτος, ἵνα φανερώσῃ, ὅτι αἱ τὴν Χριστοῦ ἐκκλησίαν γεωργοῦντες καὶ ποιμαίνοντες ἔχουσι δικαίωμα λαμβάνειν οὐχὶ ὄλον τὸν καρπὸν, οὐδὲ ὄλον τὸ γάλα, ἀλλὰ μέρος ἐξ αὐτῶν μόνον, ὅσον αὐτοῖς ἀναγκαῖον. Ἴδοῦ δὲ καὶ ἄλλην προβάλλει ἀπόδειξιν ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ νόμου περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

1. Κορ. 9.
8.

Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ, ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως νόμῳ γέγραπται· οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα· μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ;

9.

Τινὲς φιλάργυροι ὄντες, ἔβαλον κημὸν, ἢ γουν δεσμὸν εἰς τὰ στόματα τῶν ἀλοῶντων βοῶν, ἵνα μὴ τρώωσι τὰ ἐν τῇ ἄλωνι σπέρματα· ὁ δὲ θεὸς τῶν ὄλων ἔδωκε περὶ τούτου πρόσαγμα, εἰπὼν· « Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα ». ἢ γουν μὴ δέσης τὸ σῶμα τοῦ βοῦ, ὅστις ἀλοᾷ, ἀλλ' ἄφες αὐτὸν ἐλεύθερον, ἵνα μετέχη τῶν σπερμάτων, ὑπὲρ ὧν κοπιᾷ. Τοῦτον τὸν νόμον μετέρ-

1 Κορ. 25.
4.

χεται ὁ Παῦλος, ἵνα μὴ ἀποδείξῃ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Μὴ νομίσητε, λέγει, ὅτι ταῦτα ἐγὼ λαλῶ κατὰ ἄνθρωπον, τουτέστι κατὰ μόνα τὰ παραδείγματα καὶ τὰς συνηθείας καὶ τοὺς νόμους τῶν ἀνθρώπων. Διότι καὶ ὁ τοῦ θεοῦ νόμος, ὁ διὰ τοῦ Μωϋσέως δοθείς, ταῦτα διορίζων, λέγει « Οὐ » φιμώσεις θοῦν ἀλοῶντα. » Ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἐφαρμόζει τοῦτον τὸν νόμον εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ, δηλοποιῶν τὸ τούτου μυστικὸν νόημα. « Μὴ τῶν θοῶν, λέγει, » μέλλει τῷ θεῷ »; Ἀλλὰ πῶς οὐ μέλλει τῷ θεῷ ὑπὲρ τῶν θοῶν; Οὐκ ἀνοίγει αὐτὸς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐμπιπλά « Πᾶν ζῶον εὐδοκίας »; Οὐ δίδωσιν αὐτὸς «; Τοῖς » κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων, τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν »; Πῶς οὖν λέγει: « Μὴ τῶν θοῶν » μέλλει τῷ θεῷ »; Προνοεῖ μὲν περὶ πάντων τῶν ζώων ὁ θεός, καθὼς καὶ περὶ πάντων τῶν λοιπῶν αὐτοῦ κτισμάτων· πλὴν νόμους οὐ δίδωσιν εἰς τὰ ἄλογα ζῶα, τὰ μὴ δυνάμενα κατανοῆσαι αὐτούς, καθότι οὐκ ἔχουσι τὴν τοῦ λόγου δύναμιν· οὐ φροντίζει ὁ θεὸς νομοθετῆσαι τὰ ἄλογα ζῶα, ἀλλ' ἡμᾶς νομοθετεῖ, ὅταν λαλῇ περὶ αὐτῶν.

Ψαλ. 114
16.
Ψαλ. 146.
9.

1 Κορ. 9.
10.

Ἡ δὲ ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν· καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι.

Ὁ ἀροτριῶν διὰ τοῦ ἀρότρου ἐτοιμάζει τὴν γῆν πρὸς ὑποδοχὴν τῶν σπόρων· ὁ ἀπόστολος διὰ τοῦ κηρύγματος διατίθησι τὴν ψυχὴν πρὸς ὑποδοχὴν τῶν τῆς πίστεως δογμάτων. Ὁ ἀλοῶν διὰ τῆς τριβῆς τῶν σταχύων ἐξάγει τὸν σῖτον· ὁ ἀπόστολος διὰ τῆς πρὸς τοὺς πιστοὺς συνεχοῦς διδασκαλίας ἐξάγει τὸν καρπὸν τῶν καλῶν ἔργων. Ὁ μὲν ἀροτριῶν ἀροτριᾷ, ἐλπίζων τοῦ καρποῦ τὴν συλλογὴν, ὁ δὲ ἀλοῶν μετέχει τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ, ὄρων ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν σῖτον· ὁ ἀπόστολος διδάσκει τὸν λόγον, ἐλπίζων τὴν ἐξ αὐτοῦ καρποφορίαν, ὅταν δὲ οἱ διδασκόμενοι διὰ τῆς συνεχοῦς αὐτοῦ νοουθεσίας καρποφορῶσι, τότε αὐτὸς ἀπολαμβάνει τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ, ὄρων τοὺς καρποὺς τῆς πίστεως. Ἀροτῆρες οὖν καὶ ἀλοητῆρες λέγονται οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ τῆς πίστεως διδάσκαλοι διὰ τὴν ὁμοίτητα τῶν ἐπαγγελμάτων· εἰσὶ δὲ τὰ προκειμένα ἀποστολικά λόγια ἐπεξηγηματικὰ τοῦ ἀνωτέρω εἰρημένου λόγου, ἤγουν τοῦ, « Οὐ φιμώσεις θοῦν ἀλοῶντα ». Δι' ἡμᾶς, λέγει, ἀναμφιβόλως ἐγράφη οὗτος ὁ λόγος· διότι πρέπον ἐστίν, ἵνα ὁ τὴν πίστιν διδάσκων ἐλπίζῃ τὸν μισθόν, ἀπολαμβάνη δὲ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ, ὅταν θλέπη τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ τὸν καρπὸν. Παρατήρησον δὲ τὴν ἀποστολικὴν σοφίαν. Ἐπειδὴ εἶπε· « Μετέχειν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ »· ἵνα μηδεὶς νομίση, ὅτι ὁ ἀπόστολος ἔχει μόνην τὴν ἐλπίδα τῆς σωματικῆς ἀπολαύσεως, προσέθηκε τὸ, « Ἐπ' ἐλπίδι. » εἰπὼν· « τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ με-

1 Κορ. 9.
9.

α τεχνεῖν ἐπ' ἐλπίδι ». ἵνα διὰ τούτου φανερώσῃ, ὅτι δίκαιόν ἐστιν, ἵνα ἀπολαμβάνῃ μὲν τὸν ἐπίγειον μισθὸν αὐτοῦ, ἔχῃ ὁμως καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπουρανίου μισθαποδοσίας. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἀποδείξιν, καὶ ἄλλην προβάλλει, ἐξαχθεῖσαν ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν πνευματικῶν καὶ σαρκικῶν πραγμάτων, λέγων τὰ ἐξῆς·

1, Κορ. 9.
11

Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπειράμεν, μέγα, εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν.

Τὰ πνευματικὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων σπειρόμενα ἦσαν τὸ διδασκόμενον κήρυγμα τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, καὶ ἡ νομοθεσία περὶ τῆς ἀποχῆς τῶν ἀμαρτημάτων καὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἀρετῶν· καρπὸς δὲ τούτων τῶν πνευματικῶν σπερμάτων ἡ κληρονομία τῆς αἰωνίου δόξης καὶ βασιλείας. Σαρκικὰ δὲ, τὰ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων θεριζόμενα, ἦσαν ἡ ἀναγκαία τροφή καὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἡ ὑπηρεσία, πράγματα ὀλίγα καὶ μικρὰ καὶ φθαρτὰ καὶ πρόσκαιρα, καὶ κατὰ τοῦτο δὲ μόνον ζητούμενα, καθὼς ἦσαν ἐνδεικτικὰ τῆς εὐχαρίστου προαιρέσεως τῶν εὐεργετουμένων, ἅμα δὲ καὶ κατασκευαστικὰ τῆς εὐοδώσεως τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Διότι λαμβάνοντες ταῦτα οἱ ἀπόστολοι ὑπὸ τῶν πιστῶν, καὶ μηδὲν ὑπὲρ αὐτῶν περισπώμενοι, ὅπως δι' ὅλου ἐφρόντιζον περὶ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως. Σημειῶσαι δὲ πρῶτον μὲν, ὅτι πᾶσαν

τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ἐξέθετο ὁ θεὸς ἀπόστολος διὰ τοῦ σχήματος τῆς ἐρωτήσεως, ἵνα μᾶλλον ἰσχυροποιήσῃ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου, καὶ δηλοποιήσῃ τὴν βεβαιότητα τῶν πραγμάτων· δεύτερον δὲ, ὅτι προάγει τὴν μεταφορὰν ἕως τέλους, ἀροτῆρας καὶ ἀλοητῆρας εἰπὼν τοὺς ἀποστόλους· σπῶρον, τὸν θεῖον λόγον· θέρος, τὸν μισθόν. Ἐποίησε δὲ τοῦτο κατὰ μίμησιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου, ὅστις ἐξωμοίωσε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῷ σπῶρι, εἰπὼν· « Ἐξῆλθεν ὁ σπῆρων τοῦ σπείρειν τὸν σπῶρον αὐτοῦ. » ἔχει δὲ ἡ προκειμένη ἀποδείξις δύναμιν ἰσχυρὰν καὶ μεγάλην. Ἐὰν ἡμεῖς, λέγει, οἱ ἀπόστολοι μετεδώκαμεν ὑμῖν τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, δηλαδὴ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, τὸν εὐαγγελικὸν νόμον, τὰ ἅγια μυστήρια, τὴν εἴσοδον τῆς αἰωνίου σωτηρίας. « Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπειράμεν· » μέγα ἄραγε ἀνταπόδομά ἐστιν, ἐὰν ἡμεῖς ἀντὶ τούτων λάβωμεν ἐξ ὑμῶν τὰ σωματικὰ, ἥγουν ὀλίγην τροφήν καὶ εὐτελὲς ἱμάτιον καὶ μικρὰν ὑπηρεσίαν; « Μέγα γὰρ εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; » Παραστήσας οὖν, ὅτι ἀληθῶς ἦν ἀπόστολος, καὶ διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ἀποδείξας, ὅτι καθὼς ἀπόστολος, ἐξουσίαν εἶχε λαμβάνειν ἐξ αὐτῶν τὰ πρὸς τὴν σωματικὴν χρεῖαν, ἀνακαλύπτει τὸν σκοπὸν τῶν τοσούτων ἀποδείξεων, δηλοποιῶν ἅμα καὶ τὸν λόγον, δι' ὃν οὐκ ἠθέλησε μετελθεῖν ταύτην τὴν ἐξουσίαν.

Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν

μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπὴν τινα δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτ. 5.

Ἄλλους λέγει, οὐχὶ τοὺς ἀποστόλους, οὐδὲ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Κυρίου, οὐδὲ τὸν Κηφᾶν, οὓς πρότερον ἀνέφερον, ἀλλ' ἄλλους τινὰς ψευδοδιδασκάλους καὶ ἀπατεῶνας, περὶ ὧν ἔγραφε πρὸς τοὺς αὐτοὺς Κορινθίους· « Ἀνέχεσθε γάρ, εἴτις ὑμᾶς καταδου-
 20. 2: Κορ. 11. 20. » λοῖ, εἴτις κατεσθίει, εἴτις λαμβάνει, εἴτις ἐπαίρεται, εἴτις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει ». Διὰ τοῦτο οὐκ εἶπε, λαμβάνουσιν, ἀλλὰ « Τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν », ἦγουν ἐξουσιάζουσιν ὑμᾶς, καὶ αὐθεντικῶς, καὶ δυνασικῶς παρ' ὑμῶν ζητοῦσιν· ἐκ τούτων δὲ τῶν λόγων καὶ ἄλλο κατασκευάζει ἐπιχείρημα. Ἐὰν ἄλλοι τινὲς, λέγει, ψευδοδιδάσκαλοι καὶ ἀπατεῶνες μετὰ ἐξουσίας καὶ δεσποτείας λαμβάνωσιν ἐξ ὑμῶν ὅσα ζητοῦσι, πολλῷ μᾶλλον δίκαιόν ἐστιν, ἵνα ἡμεῖς οἱ ἀληθινοὶ ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι ὑμῶν λαμβάνωμεν ἐξ ὑμῶν τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν. Ταῦτα δὲ εἰπὼν, δηλοποιεῖ εὐθὺς διὰ ποῖον σκοπὸν αὐτὸς οὐκ ἐλάμβανε, λέγων· κἂν ὑπάρχω ἀληθὴς ἀπόστολος, κἂν ἔχω ἐξουσίαν τοῦ λαμβάνειν, κἂν ἄλλοι μετ' ἐξουσίας λαμβάνωσιν, ἐγὼ ὁμῶς οὐκ ἠθέλησα μεταθεῖν ταύτην τὴν νόμιμον ἐξουσίαν· ἵνα δὲ μηδεὶς εἴπῃ, οὐκ εἶχες χρεῖαν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐλάμβανε, ἐπιφέρει τό,

« Ἀλλὰ πάντα στέγομεν » ἦγουν ὑπομένω καὶ πεῖναν καὶ δίψαν καὶ γύμνωσιν, καὶ τὸν τοῦ ἐργοχειροῦ κόπον, καὶ πᾶσαν ἄλλην κακουχίαν. Οὕτω δὲ πολιτεύομαι, λέγει· « Ἴνα μὴ ἐγκοπὴν τινα δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. » Διὰ ποῖον δὲ λόγον ἐγένετο ἐμπόδιον καὶ περικοπὴ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἐὰν αὐτὸς ἐλάμβανε ἐκ τῶν Κορινθίων τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα; αὐτὸς, κἂν οὐκ ἐζήτει μισθὸν διὰ τὸν κόπον τοῦ κηρύγματος, ἐλάμβανε ὁμῶς τὰ πρὸς αὐτὸν αὐτοπροαιρέτως προσφερόμενα, ὅταν ἐγνώριζεν, ὅτι λαμβάνων αὐτὰ, οὐ μόνον οὐδένα σκανδαλίζει, ἀλλὰ καὶ ὠφελεῖ τοὺς προσφέροντας. Τοῦτο φανερόν ἐστιν ἐξ ὧν ἔγραφε πρὸς τοὺς Φιλιππησίους, λέγων· « Ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ
 4. 16. 18. » καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. Οὐχ
 » ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν
 » καρπὸν, τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν.
 » Πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφρο-
 » δίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὅσμην εὐωδίας, θου-
 » σίαν δεκτὴν, εὐάρεσον τῷ θεῷ. » Ὁμοίως καὶ ἐξ ὧν πρὸς αὐτοὺς τοὺς Κορινθίους ἔγραψεν· « Ἄλλας, ἔλεγεν, ἐκκλησίας ἐσύλη-
 20. Κορ. 11. 8. » σα, λαβὼν ὀψώνιον, πρὸς τὴν ὑμῶν δια-
 » κονίαν. » Βλέπομεν δὲ, ὅτι καὶ τὴν τρά-
 πεζαν τοῦ δεσμοφύλακος μετὰ χαρᾶς ἐδέ-
 16. 34. 2. Τιμ. 14. 16. ξατο, καὶ τὸν Ὀνησιφόρον εὐλόγησε διὰ
 τὴν περιποίησιν, ἣν ἔδειξε πρὸς αὐτόν.
 Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν Κόρινθον καὶ Ἑβραῖοι, καὶ ἔθνηκοι, καὶ φιλόσοφοι διαφόρων συνημάτων, καὶ σοφισταὶ πολλοὶ, κατῴκουν, πάντες δὲ ἐκδοτοὶ ἦσαν εἰς τὰ τῆς γῆς

καὶ τῆς σαρκός, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος γνω-
 ρίσας, ὅτι εἰάν ἐδέχετο παρ' αὐτῶν τὰ πρὸς
 τὴν χρεῖαν αὐτοῦ, πονηροὶ ὄντες ἐλάμβανον
 ἀφορμὴν συκοφαντίας, καὶ ἔλεγον, ὅτι
 κηρύττει τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα προσπορίζη-
 ται τὰ πρὸς τὴν ἰδίαν χρεῖαν καὶ ἀνάπαυ-

σιν· τοῦτο δὲ ἐσκανδάλιζε τοὺς ἀκούοντας,
 ἐκ δὲ τοῦ σκανδάλου παρεκόπτετο ἡ πρό-
 οδος καὶ ἡ αὔξησις τῆς εὐαγγελικῆς πί-
 στως· ἵνα μηδὲ μικρὰν προξενήσῃ σκανδά-
 λου ἀφορμὴν, οὐδὲν ἠθέλησε λαβεῖν ἐκ τῶν
 Κορινθίων.

